

299**UMOWA**

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Francuskiej o wzajemnym uznawaniu dokumentów uprawniających do wstępu na studia wyższe, okresów studiów, dyplomów, tytułów i stopni,

podpisana w Warszawie dnia 28 maja 2008 r.

Umowa
między
Rządem Rzeczypospolitej Polskiej
a
Rządem Republiki Francuskiej
o wzajemnym uznawaniu dokumentów uprawniających do wstępu na studia
wyższe, okresów studiów, dyplomów, tytułów i stopni

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej
i
Rząd Republiki Francuskiej,

zwane dalej „Stronami”,

mając na celu:

- rozwój stosunków między obydwojoma Państwami,
- wspieranie współpracy i wymiany w szkolnictwie wyższym we wszelkich dziedzinach nauki,
- ułatwienie mobilności studentów, nauczycieli akademickich oraz naukowców,
- rozwój kształcenia w ramach partnerstwa międzynarodowego,

uwzględniając postanowienia Wspólnej Deklaracji Europejskich Ministrów Edukacji, zebranych w Bolonii w dniu 19 czerwca 1999 roku, zważywszy, iż cele zawodowe są regulowane przez dyrektywy wspólnotowe,

biorąc pod uwagę:

- Umowę o współpracy naukowej i technicznej między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Republiki Francuskiej, podpisaną w Warszawie dnia 20 maja 1966 roku,
- Konwencję o uznaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w Regionie Europejskim, sporządzoną w Lizbonie dnia 11 kwietnia 1997 roku,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł I

1. Niniejsza Umowa dotyczy uznawania dokumentów i okresów studiów uprawniających:
  - 1) w Rzeczypospolitej Polskiej do:
    - wstępu na studia wyższe pierwszego i drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie oraz studia trzeciego stopnia (studia doktoranckie),
    - kontynuacji studiów wyższych,
    - wstępu na studia podyplomowe,
    - wszczęcia przewodu doktorskiego i habilitacyjnego.

- 2) w Republice Francuskiej do:
  - wstępu na studia wyższe *licence* (studia wyższe licencjackie), *master* (studia wyższe magisterskie) i *doctorat* (studia doktoranckie),
  - kontynuacji studiów wyższych.
2. Każda ze Stron uznaje w celu kontynuacji studiów:
  - 1) Rzeczpospolita Polska: okresy studiów, dyplomy, tytuły i stopnie uzyskane we francuskich uczelniach uprawnionych do prowadzenia kształcenia na poziomie wyższym,
  - 2) Republika Francuska: okresy studiów, dyplomy, tytuły zawodowe, stopnie naukowe lub stopnie w zakresie sztuki uzyskane w polskich uczelniach uprawnionych do prowadzenia kształcenia na poziomie wyższym.
3. Uznawanie kwalifikacji zawodowych i prawa do wykonywania zawodu regulują przepisy prawa każdej ze Stron.

Artykuł 2

1. Uczelniami w rozumieniu niniejszej Umowy są wszelkie uprawnione instytucje w Rzeczypospolitej Polskiej i Republice Francuskiej zapewniające kształcenie na poziomie wyższym, zgodnie z przepisami prawa każdej ze Stron.
2. Niniejsza Umowa ma zastosowanie również w przypadku, gdy studia doktoranckie oraz przewody doktorskie lub habilitacyjne w Rzeczypospolitej Polskiej są prowadzone w placówkach naukowych uprawnionych do nadawania stopni naukowych.
3. Niniejsza Umowa ma zastosowanie również w przypadku, gdy kształcenie na poziomie szkolnictwa wyższego w Republice Francuskiej jest realizowane w licealnych sekcjach szkolnictwa technicznego, które prowadzi do otrzymania *brevet de technicien supérieur* (BTS) oraz klasach przygotowawczych do *grandes écoles* (CPGE).
4. Tytuły, stopnie i dyplomy będące przedmiotem niniejszej Umowy zostały wymienione w Załączniku. Załącznik nie stanowi integralnej części Umowy.

Artykuł 3

1. Dyplom jest uznawany przez uczelnię, w której osoba zainteresowana ubiega się o przyjęcie na studia.
2. Uczelnia każdej ze Stron uznaje, na wniosek osoby zainteresowanej, okresy studiów, uzyskane wyniki, zdane egzaminy, jeżeli kształcenie odbyło się zgodnie z programem studiów wyższych, obowiązującym w uczelni drugiej Strony.

Artykuł 4

1. *Świadectwo dojrzałości*, wydawane w Rzeczypospolitej Polskiej i *diplôme de baccalauréat*, wydawany w Republice Francuskiej uprawniają do ubiegania się o wstęp na studia pierwszego stopnia oraz jednolite studia magisterskie w uczelniach w Rzeczypospolitej Polskiej oraz studia wyższe *licence* i kształcenia w klasach przygotowawczych do *grandes écoles* (CPGE) w uczelniach w Republice Francuskiej.
2. Warunki i tryb przyjmowania na studia pierwszego stopnia i jednolite studia magisterskie w uczelniach w Rzeczypospolitej Polskiej oraz na studia wyższe *licence* i kształcenia w klasach przygotowawczych do *grandes écoles* (CPGE) w Republice Francuskiej regulują przepisy prawa każdej ze Stron.

Artykuł 5

1. Dyplom potwierdzający uzyskanie:
  - 1) tytułu zawodowego *licencjata* lub *inżyniera*, wydawany w Rzeczypospolitej Polskiej (okres studiów nie krótszy niż 3 lata i uzyskanie 180 punktów ECTS w przypadku tytułu zawodowego *licencjata* lub okres studiów od 3,5 do 4 lat i uzyskanie odpowiednio 210 lub 240 punktów ECTS w przypadku tytułu zawodowego *inżyniera*) uprawnia do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe *master* na tym samym lub pokrewnym kierunku studiów w Republice Francuskiej;
  - 2) *licence*, wydawany w Republice Francuskiej (okres studiów nie krótszy niż 6 semestrów i uzyskanie 180 punktów ECTS) uprawnia do ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia i studia podyplomowe w Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Warunki i tryb przyjmowania na studia drugiego stopnia i studia podyplomowe w Rzeczypospolitej Polskiej oraz na studia wyższe *master* w Republice Francuskiej regulują przepisy prawa każdej ze Stron.

Artykuł 6

1. Dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego *magistra* lub innego równorzędnego, wydawany w Rzeczypospolitej Polskiej, uprawnia do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe *doctorat* w Republice Francuskiej, a dyplom potwierdzający uzyskanie stopnia *master* w Republice Francuskiej uprawnia do ubiegania się o przyjęcie na studia podyplomowe, studia trzeciego stopnia oraz do wszczęcia przewodu doktorskiego w Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Warunki przyjmowania na studia podyplomowe, studia trzeciego stopnia, wszczęcia przewodu doktorskiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz przyjmowania na studia wyższe *doctorat* w Republice Francuskiej regulują przepisy prawa każdej ze Stron.

Artykuł 7

Nadany w Republice Francuskiej stopień *doctorat* uprawnia do ubiegania się o wszczęcie przewodu habilitacyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Artykuł 8

Tytuły zawodowe oraz stopnie naukowe i stopnie w zakresie sztuki przyznawane w Rzeczypospolitej Polskiej oraz tytuły i stopnie przyznawane w Republice Francuskiej, mogą być używane na terytorium każdej ze Stron wyłącznie w oryginalnym brzmieniu.

Artykuł 9

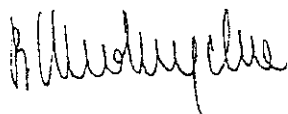
1. Strony powołają Komisję Ekspertów w celu rozpatrywania kwestii wynikających ze stosowania niniejszej Umowy.
2. Każda ze Stron poinformuje drogą dyplomatyczną drugą Stronę o składzie osobowym Komisji Ekspertów.
3. Komisja Ekspertów analizuje rozwój systemów szkolnictwa wyższego i czuwa nad właściwym stosowaniem niniejszej Umowy.
4. Posiedzenia Komisji Ekspertów odbywają się na wniosek jednej ze Stron, przy czym data i miejsce posiedzenia są każdorazowo uzgadniane.

Artykuł 10

1. Niniejsza Umowa wchodzi w życie po poinformowaniu się przez Strony drogą dyplomatyczną o spełnieniu wymogów prawnych niezbędnych do jej wejścia w życie. Za datę wejścia w życie Umowy uznaje się datę otrzymania noty późniejszej.
2. Niniejsza Umowa jest zawarta na czas nieokreślony. Każda ze Stron może wypowiedzieć Umowę w drodze notyfikacji. Umowa wygasa wówczas po upływie 6 miesięcy od dnia otrzymania przez drugą Stronę noty o wypowiedzeniu Umowy.
3. Postanowienia niniejszej Umowy stosuje się do dokumentów wydanych po dniu wejścia w życie Umowy, a także do dokumentów uzyskanych w wyniku kształcenia rozpoczętego przed dniem wygaśnięcia Umowy.

Sporządzono w Warszawie, dnia 28 maja 2008 roku, w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, każdy w językach polskim i francuskim, przy czym obydwie wersje mają jednakową moc.

Z upoważnienia Rządu
Rzeczypospolitej Polskiej

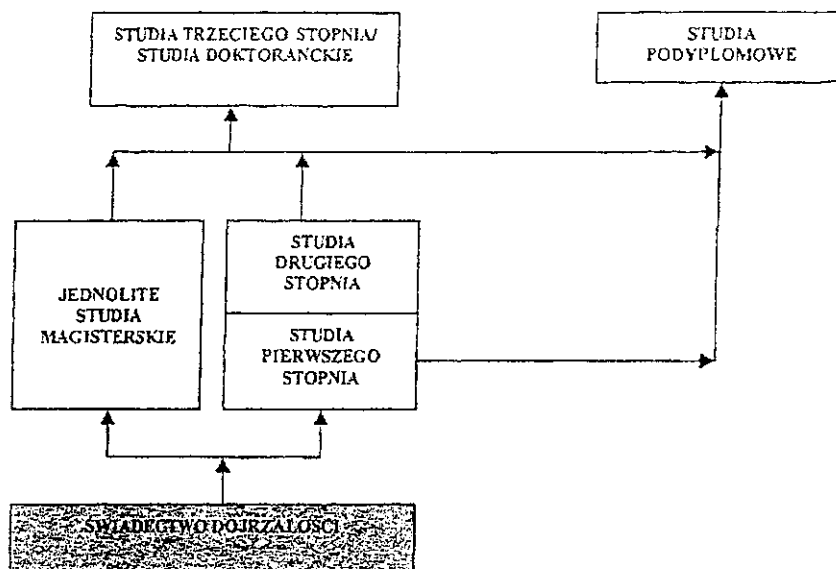
Z upoważnienia Rządu
Republiki Francuskiej

ZAŁĄCZNIK

I. SYSTEM SZKOLNICTWA WYŻSZEGO W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

A. SCHEMAT

B. OPIS SYSTEMU

Typy uczelni

System szkolnictwa wyższego i podstawy jego funkcjonowania określa ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.), której przepisy stosuje się zarówno do publicznych jak i niepublicznych uczelni. Wśród uczelni wyróżnia się uczelnie akademickie i uczelnie zawodowe.

Uczelnia akademicka to uczelnia, w której przynajmniej jedna jednostka organizacyjna posiada uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora. W tej grupie mieszczą się uniwersytety, politechniki (uniwersytety techniczne), akademie oraz inne uczelnie o nazwach własnych, jak na przykład Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie czy Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.

Uczelnia zawodowa to uczelnia prowadząca studia pierwszego lub drugiego stopnia albo jednolite studia magisterskie, która nie posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora. W tej grupie mieszczą się wszystkie publiczne uczelnie zawodowe oraz zdecydowana większość uczelni niepublicznych.

Struktura studiów

Studia w uczelniach prowadzone są jako studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie oraz studia trzeciego stopnia (studia doktoranckie).

Studia pierwszego stopnia, czyli studia licencjackie trwają od sześciu do ośmiu semestrów, a studia inżynierskie - siedem lub osiem semestrów. Do odbycia studiów tego rodzaju może być dopuszczona osoba, która uzyskała świadectwo dojrzałości.

Studia drugiego stopnia trwają trzy lub cztery semestry. Do odbycia studiów tego rodzaju może być dopuszczona osoba, która posiada tytuł zawodowy licencjata lub inżyniera.

Jednolite studia magisterskie trwają od dziewięciu do dwunastu semestrów. Do odbycia studiów tego rodzaju może być dopuszczona osoba, która uzyskała świadectwo dojrzałości.

Studia trzeciego stopnia trwają nie dłużej niż cztery lata (osiem semestrów), a ich uczestnicy otrzymują świadectwo ukończenia studiów doktoranckich. W odrębnym trybie uzyskują stopień naukowy doktora lub stopień doktora w zakresie sztuki. Warunkiem przyjęcia na studia trzeciego stopnia jest posiadanie tytułu magistra lub równorzędnego.

Tytuły zawodowe nadawane absolwentom uczelni

1/ studiów pierwszego stopnia:

- inżynier - na kierunkach technicznych, z wyjątkiem kierunku architektura i urbanistyka, na kierunkach rolniczych, leśnych, a także na innych kierunkach studiów, wtedy gdy przedmioty techniczne lub rolnicze stanowią nie mniej niż 50% ogółu zajęć dydaktycznych przewidzianych w planach studiów i programach nauczania na tych kierunkach;
- inżynier architekt - na kierunku: architektura i urbanistyka;
- licencjat - na kierunkach: humanistycznych, przyrodniczych, matematyczno-fizyczno-chemicznych, wychowania fizycznego, ekonomicznych, społecznych, artystycznych oraz medycznych, z wyjątkiem kierunków: pielęgniarstwo i położnictwo;
- licencjat pielęgniarstwa - na kierunku pielęgniarstwo;
- licencjat położnictwa - na kierunku położnictwo.

2/ studiów drugiego stopnia (magisterskich):

- magister - na kierunkach: humanistycznych, przyrodniczych, matematyczno-fizyczno-chemicznych, wychowania fizycznego, ekonomicznych, społecznych i prawnych oraz medycznych, z wyjątkiem kierunku lekarskiego, lekarsko-dentystycznego i kierunków: pielęgniarstwo i położnictwo;
- magister inżynier - na kierunkach technicznych, z wyjątkiem kierunku architektura i urbanistyka, na kierunkach rolniczych, leśnych, a także na innych kierunkach studiów, wtedy gdy przedmioty techniczne lub rolnicze stanowią nie mniej niż 50% ogółu zajęć dydaktycznych przewidzianych w planach studiów i programach nauczania na tych kierunkach;
- magister inżynier architekt - na kierunku: architektura i urbanistyka;
- magister sztuki - na kierunkach artystycznych;
- lekarz - na kierunku lekarskim;
- lekarz dentysta - na kierunku lekarsko-dentystycznym;
- lekarz weterynarii - na kierunku weterynaria;
- magister pielęgniarstwa - na kierunku pielęgniarstwo;
- magister położnictwa - na kierunku położnictwo.

Punkty zaliczeniowe

Liczba punktów ECTS (*European Credit Transfert System*) przewidziana planem studiów dla semestru wynosi od 27 do 33, natomiast dla roku studiów wymagane jest uzyskanie 60 punktów.

Liczba punktów niezbędnych do ukończenia studiów pierwszego stopnia wynosi 180 - 240, dla ukończenia studiów drugiego stopnia 90 - 120, zaś dla ukończenia jednolitych studiów magisterskich 270 - 360.

Stopnie naukowe, stopnie w zakresie sztuki, tytuł naukowy, tytuł w zakresie sztuki

Stopniami naukowymi są stopnie doktora i doktora habilitowanego określonej dziedziny nauki w zakresie danej dyscypliny naukowej.

Stopniami w zakresie sztuki są stopnie doktora i doktora habilitowanego określonej dziedziny sztuki w zakresie danej dyscypliny artystycznej (do 30 kwietnia 2003 r. w zakresie sztuki i dyscyplin artystycznych nadawane były kwalifikacje artystyczne I i II stopnia, będące podstawą przyznania uprawnienia równoważnego stopniowi naukowemu, odpowiednio doktora lub doktora habilitowanego).

Stopień naukowy doktora lub stopień doktora w zakresie sztuki nadaje się osobie, która posiada tytuł zawodowy magistra lub równorzędny, złożyła egzaminy doktorskie oraz przedstawiła i obroniła rozprawę doktorską.

Spełnienie warunków w postaci złożenia egzaminów doktorskich oraz przedstawienia i obrony pracy doktorskiej jest obowiązkowe zarówno dla uczestników studiów trzeciego stopnia, jak i osób, które przygotowały pracę doktorską poza studiami doktoranckimi.

Studia trzeciego stopnia mogą prowadzić jednostki organizacyjne uczelni oraz inne placówki naukowe posiadające uprawnienia do nadawania stopni naukowych.

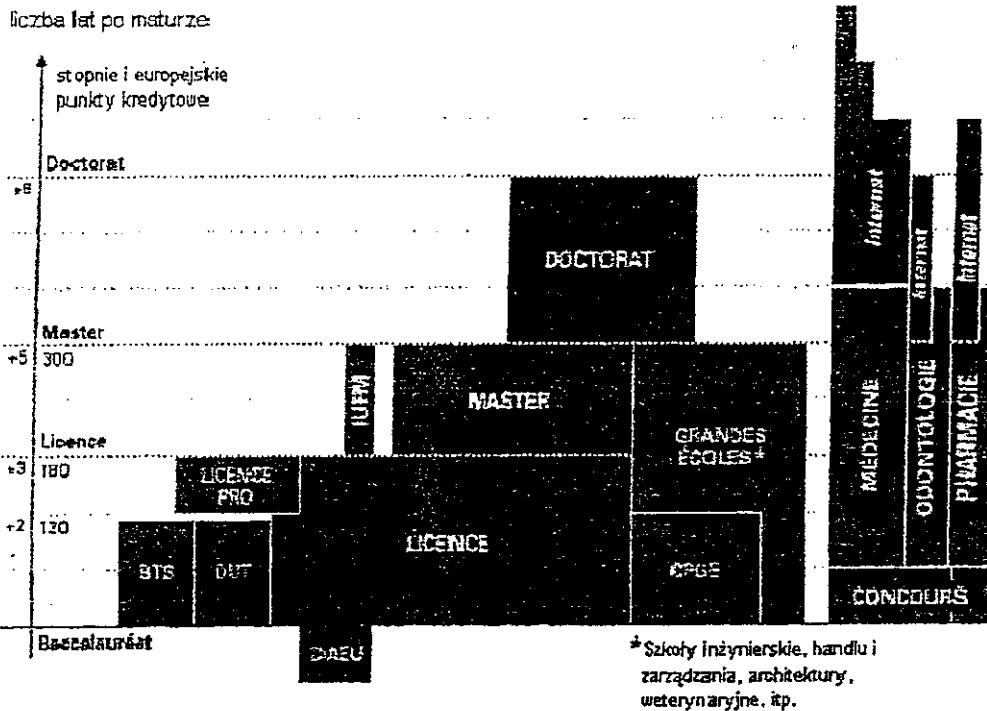
Do przewodu habilitacyjnego może być dopuszczona osoba, która posiada stopień naukowy doktora lub stopień doktora w zakresie sztuki i uzyskała znaczny dorobek naukowy lub artystyczny oraz przedstawiła rozprawę habilitacyjną. Czynności przewodu habilitacyjnego kończą się uchwałą rady jednostki organizacyjnej o nadaniu stopnia doktora habilitowanego.

Stopnie naukowe i stopnie w zakresie sztuki nadawane są w jednostkach organizacyjnych uczelni oraz w innych placówkach naukowych, które posiadają uprawnienia do ich nadawania.

Tytułem naukowym jest tytuł profesora określonej dziedziny nauki, tytułem w zakresie sztuki jest tytuł profesora określonej dziedziny sztuki. Tytuł profesora nadaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

II. SYSTEM SZKOLNICTWA WYŻSZEGO W REPUBLICE FRANCUSKIEJ

A - SCHEMAT

DAEU : *diplôme d'accès à l'enseignement universitaire* - dyplom uprawniający do wstępu do systemu szkolnictwa uniwersyteckiego (dla osób nie posiadających dyplomu *baccalauréat*, które chcą podjąć studia wyższe);

BTS : *brevet de technicien supérieur* - świadectwo szkolnictwa wyższego, uzyskiwane w liceum lub na uczelni;

DUT : *diplôme universitaire de technologie* - dyplom uniwersyteckiego instytutu technologicznego, uzyskiwany w uniwersyteckich instytutach technologicznych;

CPGE : *classes préparatoires aux grandes écoles* - klasy przygotowawcze do *grandes écoles* (studia wyższe realizowane w szkołach średnich).

B - OPIS SYSTEMU

Francuski system szkolnictwa wyższego charakteryzuje się wielością form kształcenia dających możliwość rozwoju i reorientacji.

Studia krótkie

Studia krótkie, trwające zazwyczaj dwa lub trzy lata od uzyskania *baccalauréat*, przygotowują do pracy w sektorze przedsiębiorstw, przemysłu i usług. Studia te zawsze obejmują odbycie stażu w przedsiębiorstwie i pozwalają na bezpośrednie wejście absolwenta na rynek pracy. Niejednokrotnie, przyjęcie na studia tego typu następuje w wyniku surowej selekcji kandydatów.

Dyplomy

- *diplôme universitaire de technologie* (DUT) w 25 specjalnościach, należących do sektora produkcji lub usług, uzyskiwany w 114 uniwersyteckich instytutach technologicznych, w uniwersytetach;
- *brevet de technicien supérieur* (BTS) uzyskiwany w licealnych oddziałach wyższego kształcenia technicznego. Obejmuje 88 specjalności w dziedzinie hotelarstwa, przemysłu, zdrowia, sztuk stosowanych, zarządzania i rolnictwa.

Studia długie

We Francji istnieją dwa typy szkół pozwalających na odbycie studiów w tak zwanym cyklu długim. Są to uniwersytety oraz szkoły specjalistyczne.

Uniwersytety

Uniwersytety francuskie są uczelniami publicznymi. Przyjmują kandydatów posiadających francuski *baccalauréat* lub dyplom uzyskany za granicą, który uprawnia do wstępu na studia wyższe w państwie jego wydania. Francuskie uniwersytety przyjmują nieco ponad 1,5 miliona studentów, spośród których 10 % stanowią zagraniczni studenci wszelkich narodowości. Uniwersytety oferują studia teoretyczne, technologiczne lub zawodowe.

Zgodnie z europejską strukturą szkolnictwa wyższego, francuskie studia długie są zorganizowane na trzech kolejnych poziomach, które prowadzą do uzyskania następujących dyplomów państwowych:

- *licence* - studia obejmujące 6 semestrów; możliwość uzyskania dwóch dyplomów: *licence* w wyniku kształcenia ogólnego lub *licence professionnelle* w wyniku kształcenia zawodowego;
- *master* - studia obejmujące 4 semestry, po uzyskaniu *licence*; możliwość uzyskania dwóch dyplomów: *master recherche*, pozwalający na podjęcie studiów doktoranckich lub *master professionnel*, przygotowujący do wykonywania określonego zawodu i bezpośredniego podjęcia pracy zawodowej;
- *doctorat* - studia obejmujące 6 semestrów, po uzyskaniu dyplomu *master*; studia poświęcone pracy badawczej; dyplom *doctorat* otrzymuje się po pozytywnej obronie rozprawy naukowej.

Szkoły wyższe

Szkoły wyższe są placówkami publicznymi lub prywatnymi, prowadzącymi konkurencyjny nabór, które przygotowują do specjalistycznej praktyki zawodowej między innymi w takich dyscyplinach jak nauki inżynieryjne, architektura, handel, zarządzanie czy w dziedzinie tłumaczeń.

Wśród szkół wyższych, tzw. *grandes écoles* stanowią cechą szczególną francuskiego systemu szkolnictwa wyższego. Są one elitarnymi placówkami, które przyjmują o wiele mniej studentów niż uniwersytety. Kształcą one zarówno inżynierów i menadżerów wysokiego szczebla, jak i specjalistów w dziedzinie sztuki, literatury czy nauk humanistycznych.

Kształcenie w *grandes écoles* i szkołach specjalistycznych trwa przeważnie 5 lat, włączając 2-letnie kształcenie przygotowawcze, które odbywa się w ramach powyższych uczelni bądź w szkołach średnich (klasy przygotowawcze, CPGE). Uczelnie te umożliwiają uzyskanie dyplomu, który odpowiada poziomowi matura + 5 lat studiów, przyznając absolwentom stopień *master*.

Studia „naprzemiennie” (*en alternance*)

Program „naprzemiennych” studiów jest oparty na wymiennie następujących po sobie okresach kształcenia teoretycznego, które podejmowane jest w szkole lub na uniwersytecie i okresach kształcenia praktycznego, odbywanego w przedsiębiorstwie. Ten typ kształcenia, pozwalający na jednoczesne uzyskanie kwalifikacji i praktyki zawodowej, rozpowszechnia się w systemie szkolnictwa wyższego.

Studia tego typu umożliwiają uzyskanie dyplomów odpowiadających poziomowi matura + 2 lata studiów, takiego jak *brevet de technicien supérieur* (BTS) oraz matura + 3 lata studiów lub matura + 5 lat studiów. Wiele uniwersytetów i *grandes écoles* proponuje możliwość uzyskania tą drogą dyplomu *ingénieur* lub *master*.

Organizacja studiów według struktury *licence-master-doctorat* (LMD)

W ramach harmonizacji europejskich systemów szkolnictwa wyższego, strukturę francuskiego systemu uniwersyteckiego oparto na trzech poziomach, skoncentrowanych wokół trzech dyplomów: *licence*, *master* oraz *doctorat*. Ta nowa organizacja, zwana „LMD”, pozwala na większą mobilność europejskich studentów oraz elastyczność w wyborze i zmianie kierunku studiów czy profilu kształcenia.

Stopnie i dyplomy

Licence

Zgodnie z obowiązującymi przepisami wprowadzono nowy dyplom *licence*, który wydaje się po 6 semestrach nauki. Zastąpił on dawny *diplôme d'études universitaires générales* (DEUG), który wydawano po 2 latach nauki i *licence* uzyskiwaną po dodatkowym roku nauki. Nadal będą wydawane dotychczasowe dyplomy, takie jak *brevet de technicien supérieur* (BTS), *diplôme universitaire de technologie* (DUT), *diplôme d'études universitaires scientifiques et techniques* (DEUST) oraz *licence professionnelle*. Studenci studiów zmierzających do uzyskania dyplomów BTS, DUT lub DEUST, jak również uczniowie CPGE (klas przygotowawczych do *grandes écoles*) mogą wystąpić o zapewnienie możliwości uzyskania nowego dyplomu *licence*. Studenci, którzy posiadają któryś z powyższych dyplomów lub ci, którzy zaliczyli 4 pierwsze semestry nowego programu *licence*, mogą wystąpić o przeniesienie na studia *licence professionnelle*, aby po kolejnych 2 semestrach uzyskać dyplom.

Master

Studenci posiadający dyplom *licence* lub *licence professionnelle* mogą ubiegać się o przyjęcie na studia na poziomie *master recherche* lub *master professionnel*. Dyplom *master recherche* zastąpił dotychczasowy dyplom *maîtrise* oraz następujący po nim *diplôme d'études approfondies* (DEA), zaś dyplom *master professionnel* zastąpił dotychczasowy dyplom *maîtrise* oraz następujący po nim *diplôme d'études supérieures spécialisées* (DESS). Nowy dyplom *master* uzyskuje się w wyniku kształcenia, które trwa 4 semestry (dyplom ten odpowiada poziomowi matura + 5 lat studiów).

Doctorat

Posiadacze dyplomu *master recherche* mogą ubiegać się o przyjęcie na studia na poziomie *doctorat*. Posiadacze dyplomu *master professionnel* muszą otrzymać zgodę na kontynuowanie studiów na tym poziomie. Dyplom *doctorat* uzyskuje się w wyniku kształcenia, które trwa 6 semestrów (dyplom ten odpowiada poziomowi matura + 8 lat studiów).

Semestr jako jednostka

Okres kształcenia na poziomie uniwersyteckim jest podzielony na semestry. Rok akademicki składa się z dwóch semestrów:

- pierwszy semestr: od początku października do końca stycznia;
- drugi semestr: od początku lutego do końca maja.

Sesja egzaminacyjna przypada na koniec każdego semestru. Sesja poprawkowa wyznaczana jest najczęściej na drugi lub trzeci tydzień września.

Akumulacja i transfer punktów kredytowych

Zaliczenie każdego semestru odpowiada przyznaniu 30 punktów kredytowych ECTS, analogicznie do wielu państw europejskich. Na poziomie *licence*, 6 semestrów nauki równoważnych jest z przyznaniem 180 punktów kredytowych, natomiast na poziomie *master*, 4 semestry nauki równoważne są z przyznaniem w sumie 300 punktów kredytowych.

Liczba punktów kredytowych przyznawana jest za każdy przedmiot semestralny, proporcjonalnie do czasu, jaki student winien poświęcić nauce, łącznie z czasem na naukę własną, w zakresie tego przedmiotu. W ramach swego programu nauczania, studenci mogą uzyskiwać punkty kredytowe w uczelniach za granicą. Punkty kredytowe mogą być uznawane przez inną uczelnię (za zgodą nauczycieli akademickich). Dzięki temu, system uniwersytecki polegający na przyznawaniu punktów kredytowych jest mniej rygorystyczny, bardziej odpowiada indywidualnym potrzebom studentów oraz pozwala im poznawać inne dziedziny, mając na uwadze jedynie spójność programu studiów.

Dawne dyplomy

Studenci, którzy ukończyli 4 pierwsze semestry studiów na poziomie nowego *licence*, a tym samym uzyskali 120 punktów kredytowych, mogą ubiegać się o uzyskanie *diplôme d'études universitaires générales* (DEUG). Ci, którzy ukończyli 2 pierwsze semestry studiów na poziomie *master*, czyli uzyskali 240 punktów kredytowych, mogą ubiegać się o otrzymanie dyplomu *maîtrise*.

Wkrótce nie będą wydawane takie dyplomy, jak: *maîtrise de sciences et techniques* (MST), *maîtrise de sciences de gestion* (MSG), *diplôme d'études universitaires générales* (DEUG) oraz *licence* i *maîtrise* wydawane przez *Instituts Universitaires Professionnalisés*, IUP (profilowane instytuty uniwersyteckie).

System LMD został przyjęty przez wszystkie uniwersytety i uczelnie francuskie na początku roku akademickiego 2006-2007.

III. TABELA PORÓWNAWCZA DYPLOMÓW, TYTUŁÓW I STOPNI, UZYSKIWANYCH W
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ I REPUBLICE FRANCUSKIEJ

Punkty ECTS	Rzeczpospolita Polska	Punkty ECTS	Republika Francuska	
	DOKTOR		DOCTORAT	
270 – 360	MAGISTER lub RÓWNORZĘDNY	300	MASTER DEA, DESS	INGENIEUR
210 – 240	INŻYNIER	240	MAITRISE	
180	LICENCIAT	180	LICENCE	
		120	DEUG, DEUST, DUT, BTS	
		60		
MATURA			BACCALAUREAT	

Accord
entre
le Gouvernement de la République de Pologne
et
le Gouvernement de la République française
sur la reconnaissance mutuelle des documents donnant accès aux études
supérieures, des périodes d'études, des diplômes, titres et grades

Le Gouvernement de la République de Pologne
et
le Gouvernement de la République française,

ci-après dénommés « Les Parties »,

Ayant pour objectifs :

De développer les relations entre les deux Etats,

De soutenir la coopération et les échanges dans l'enseignement supérieur dans tous les domaines d'études,

De faciliter la mobilité des étudiants, des enseignants-chercheurs et des chercheurs,

De développer les formations en partenariat international,

Tenant compte des dispositions contenues dans la Déclaration de Bologne du 19 juin 1999,

Et étant entendu que les effets professionnels sont régis par les directives européennes,

Prenant en considération :

l'Accord de coopération scientifique et technique entre le Gouvernement de la République de Pologne Populaire et le Gouvernement de la République française signé à Varsovie le 20 mai 1966 ;

la Convention sur la reconnaissance des qualifications liées à l'obtention d'une formation supérieure en Europe, établie à Lisbonne le 11 avril 1997,

Sont convenus de ce qui suit :

Article I

1. Le présent Accord concerne la reconnaissance des documents et des périodes d'études donnant accès :

1) en République de Pologne :

- aux études supérieures de premier, deuxième et troisième degrés, ainsi qu'aux études de *magister* sans diplôme intermédiaire,
- à la poursuite d'études supérieures,
- aux *studia podyplomowe* (« études complémentaires non diplômantes »),
- à l'ouverture de la procédure de doctorat et de *habilitacja*.

- 2) en République française :
  - aux études supérieures de licence, master et doctorat,
  - à la poursuite d'études supérieures.
2. Chacune des Parties reconnaît, dans le cadre de la poursuite d'études :
  - 1) pour la République française, les périodes d'études, les diplômes, les *tytuły zawodowe* (« titres professionnels »), les grades scientifiques ou artistiques acquis dans les établissements polonais habilités dispensant des formations supérieures,
  - 2) pour la République de Pologne, les périodes d'études, les diplômes, les titres et les grades acquis dans les établissements français habilités dispensant des formations supérieures.
3. La reconnaissance des qualifications professionnelles et le droit d'exercice professionnel sont régis par les lois et dispositions réglementaires spécifiques à chacune des Parties Contractantes.

Article 2

1. Les établissements concernés par le présent Accord sont toutes les institutions d'enseignement habilitées en République de Pologne et en République française qui délivrent une formation de l'enseignement supérieur conformément aux lois et dispositions réglementaires spécifiques à chacune des Parties.
2. Le présent Accord s'applique en République de Pologne aussi bien aux études doctorales qu'aux procédures doctorales et d'habilitation lorsqu'elles sont entreprises dans des unités de recherche autorisées à délivrer des grades.
3. En République française, les formations d'enseignement supérieur délivrées en lycées dans les sections de technicien supérieur en vue de l'obtention du brevet de technicien supérieur (BTS) et dans les Classes Préparatoires aux Grandes Ecoles (CPGE) sont également concernées par le présent Accord.
4. Les titres, grades et diplômes concernés par le présent Accord sont les titres, les grades et les diplômes énumérés dans l'annexe. Cette annexe ne fait pas partie intégrante du présent accord.

Article 3

1. La reconnaissance du diplôme est effectuée par l'établissement dans lequel souhaite s'inscrire son titulaire.
2. L'établissement de chacune des Parties Contractantes reconnaît, sur demande de l'intéressé, les périodes d'études, les résultats obtenus et les examens passés, si la formation s'est déroulée conformément au programme d'études supérieures en vigueur dans les établissements dispensant des formations supérieures de l'autre Partie contractante.

Article 4

1. Le *Świadectwo dojrzałości* (« certificat de maturité »), délivré par la République de Pologne et le diplôme de baccalauréat, délivré par la République française, donnent le droit d'entreprendre les procédures d'admission aux études de *magister* sans diplôme intermédiaire et de premier degré dans les établissements en République de Pologne et aux études de licence et en Classes Préparatoires aux Grandes Ecoles (CPGE) dans les établissements en République française.
2. Les conditions et modes d'accès aux études de *magister* sans diplôme intermédiaire et de premier degré dans les établissements en République de Pologne et aux études de licence et en Classes Préparatoires aux Grandes Ecoles (CPGE) dans les établissements en République française sont régis par des lois et dispositions réglementaires spécifiques à chacune des Parties.

Article 5

1. Le diplôme attestant l'obtention :
  - 1) du *tytuł zawodowy* (« titre professionnel ») de *licencjat* ou *inżynier*, délivré par la République de Pologne (durée d'études minimale de 3 ans et 180 crédits ECTS pour le titre de *licencjat*, ou de durée de 3,5 à 4 ans et respectivement 210 ou 240 crédits pour le titre d'*inżynier*) ouvre la possibilité de poursuivre des études de master dans le même domaine d'études ou dans un domaine compatible en République française ;
  - 2) de la *licence*, délivrée par la République française (durée d'études minimale de 6 semestres et 180 crédits ECTS) ouvre la possibilité de poursuivre des études en deuxième degré et des *studia podyplomowe* (« études complémentaires non diplômantes ») en République de Pologne.
2. Les conditions et modes d'accès aux études de deuxième degré et aux *studia podyplomowe* (« études complémentaires non diplômantes ») en République de Pologne et aux études de master en République française sont régis par des lois et dispositions réglementaires spécifiques à chacune des Parties.

Article 6

1. Le diplôme attestant l'obtention du titre professionnel de magister ou son équivalent, délivré en République de Pologne, donne la possibilité de poser sa candidature à l'inscription aux études de doctorat en République française et un diplôme conférant le grade de master en République française donne la possibilité de poser sa candidature aux *studia podyplomowe* (« études complémentaires non diplômantes »), à l'inscription aux études de troisième degré ou à l'ouverture de la procédure de doctorat en République de Pologne.
2. Les conditions et modes d'accès aux *studia podyplomowe* (études complémentaires non diplômantes) de troisième degré, à l'ouverture de la procédure de doctorat en République de Pologne, et aux études de doctorat en République française sont régis par des lois et dispositions réglementaires spécifiques à chacune des Parties.

Article 7

Le grade de docteur délivré par la République française donne le droit d'ouvrir la procédure de *habilitacja* en République de Pologne.

Article 8

Les *tytuły zawodowe* (« titres professionnels ») et les grades scientifiques et artistiques octroyés en République de Pologne et les titres et grades obtenus en République française peuvent être utilisés sur le territoire de chacune des Parties mais exclusivement dans leur appellation originale.

Article 9

1. Les Parties établissent une commission d'experts pour traiter des questions résultant de l'application du présent Accord.
2. Chacune des Parties informe l'autre Partie par voie diplomatique des personnes qui composent la commission d'experts.
3. La commission d'experts se tient informée de l'évolution des systèmes d'enseignement supérieur et veille à la bonne application du présent Accord.
4. Les sessions de la Commission d'Experts se tiennent à la demande de l'une ou l'autre des Parties, la date et le lieu étant fixés d'un commun accord pour chaque session.

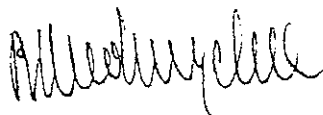
Article 10

1. Le présent Accord entre en vigueur après que les Parties se sont informées mutuellement, par voie diplomatique, de l'accomplissement des procédures juridiques internes nécessaires à son entrée en vigueur. La date d'entrée en vigueur du présent Accord est celle de la réception de la dernière notification.
2. Le présent Accord est conclu pour une durée indéterminée. Il peut être dénoncé par chacune des Parties par voie de notification. Il expire alors au bout de 6 mois à compter du jour de réception par l'autre Partie de la note de dénonciation de l'Accord.
3. Les dispositions du présent Accord s'appliquent aux documents délivrés après la date d'entrée en vigueur de l'Accord et aux documents obtenus à la suite d'une formation commencée avant la date d'expiration de l'Accord.

Fait à Varsovie, le ...*28 mai*..... 2008 en deux exemplaires originaux, en langues polonaise et française, chacun des textes faisant foi.

Pour le Gouvernement
de la République de Pologne

Pour le Gouvernement
de la République française

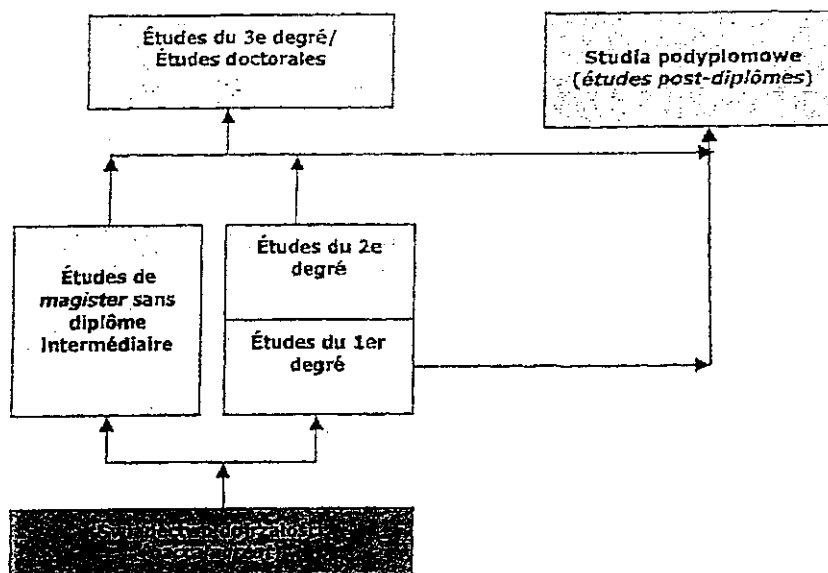

ANNEXE

I - SYSTEME D'ENSEIGNEMENT SUPERIEUR EN REPUBLIQUE DE POLOGNE

A. SCHEMA

B. LA DESCRIPTION DU SYSTEME

Types d'établissements

Le système de l'enseignement supérieur et les bases de son fonctionnement sont définis par la Loi du 27 juillet 2005 sur l'enseignement supérieur dont les dispositions s'appliquent aux écoles supérieures publiques et non publiques. Parmi les écoles supérieures il est possible de différencier les établissements de formation académique et les établissements de formation professionnelle.

L'établissement de formation académique est un établissement de formation supérieure dont au moins une composante dispose du droit d'attribuer le grade scientifique de docteur. Les établissements académiques sont des universités, des universités polytechniques (universités techniques), des académies ainsi que d'autres établissements utilisant des noms propres, comme par exemple Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (Ecole supérieure d'agriculture à Varsovie) ou Szkoła Główna Handlowa w Warszawie (Ecole supérieure de commerce à Varsovie).

L'établissement de formation professionnelle est un établissement assurant la formation suivant le cycle d'études du 1er ou bien du 2e degré ou les études de *magister* sans diplôme intermédiaire sans disposer toutefois du droit d'attribuer le grade scientifique de docteur. Toutes les écoles supérieures professionnelles publiques sont comprises dans ce groupe d'établissements ainsi que la majorité des écoles supérieures non publiques.

Schéma des études

Dans les écoles supérieures, les études sont organisées soit en 1er et en 2e degré, soit elles s'effectuent en tant qu'études de *magister* sans diplôme intermédiaire, soit encore en études du 3e degré (études doctorales).

Les études du 1er degré, notamment *licencjat* (licence), durent entre six et huit semestres alors que les études conduisant à l'obtention du titre de *inżynier* (ingénieur) durent sept ou huit semestres. Seule la personne disposant de *świadectwo dojrzałości* (certificat de maturité) peut être admise aux études du 1er degré.

Les études du 2e degré durent trois ou quatre semestres. Seule la personne ayant obtenu le titre professionnel de *licencjat* (licence) ou *inżynier* (ingénieur) peut être admise aux études du 2e degré.

Les études de *magister* sans diplôme intermédiaire durent entre neuf et douze semestres. Seule la personne ayant obtenu le *świadectwo dojrzałości* (certificat de maturité) peut être admise aux études de ce type.

Les études du 3e degré ne durent plus que quatre ans (huit semestres) et les doctorants se voient attribuer le certificat d'études doctorales. Le grade scientifique de *doktor* (docteur en sciences) ou de *doktor sztuki* (docteur en sciences artistiques) est attribué suivant une procédure distincte. Le titre professionnel de *magister* ou son équivalent est une condition d'admission aux études du 3e degré.

Titres professionnels attribués aux diplômés des écoles supérieures

1/ diplômés des études du 1er degré:

- *inżynier* (ingénieur) - dans le domaine des sciences techniques, hormis l'architecture, sciences urbaines; dans le domaine des sciences agraires, forestières et autres domaines d'études, si les matières techniques ou agraires occupent au moins 50% du programme didactique prévu ;
- *inżynier architekt* (ingénieur-architecte) - dans le domaine de l'architecture et des sciences urbanistes ;
- *licencjat* (licence) - dans le domaine des sciences humaines, naturelles, mathématiques, physiques, chimiques, sportives, économiques, sociales, artistiques et médicales hormis l'infirmerie et l'obstétrique ;
- *licencjat pielęgniarstwa* (licence-infirmerie) - dans le domaine des études d'infirmerie;
- *licencjat położnictwa* (licence-obstétrique) - dans le domaine des études d'obstétrique.

2/ diplômés des études du 2e degré (*magister*):

- *magister* - dans le domaine des sciences humaines, naturelles, mathématiques, physiques, chimiques, sportives, économiques, sociales, juridiques et médicales, hormis la stomatologie, l'infirmerie, l'obstétrique et le domaine de médecin ;
- *magister inżynier* (en ingénierie) - dans le domaine des sciences techniques, hormis l'architecture, sciences urbaines; dans le domaine des sciences agraires, forestières et

autres domaines d'études, si les matières techniques ou agraires occupent au moins 50% du programme didactique prévu ;

- *magister inżynier architekt* (en architecture et ingénierie) - dans le domaine de l'architecture et des sciences urbaines ;
- *magister sztuki* (en sciences artistiques) – dans le domaine des sciences artistiques ;
- *lekarz* (médecin) – dans le domaine des sciences médicales ;
- *lekarz dentysta* (médecin dentiste) – dans le domaine des sciences stomatologistes ;
- *lekarz weterynarii* (médecin vétérinaire) – dans le domaine des sciences vétérinaires ;
- *magister pielęgniarstwa* (en infirmerie) – dans le domaine des sciences d'infirmerie ;
- *magister położnictwa* (en obstétrique) – dans le domaine des sciences d'obstétrique.

Points – crédits

Le montant de crédits ECTS prévu pour un semestre d'études est inclus entre 27 et 33 points, alors que pour une année d'études il s'élève à 60 points.

Le montant de crédits nécessaires pour terminer les études du 1er degré est inclus entre 180 et 240 points, alors que pour terminer les études du 2e degré il est inclus entre 90 et 120 points. Le montant de crédits nécessaires pour terminer les études de *magister* sans diplôme intermédiaire, est inclus entre 270 et 360 points.

Grades scientifiques, grades dans le domaine des sciences artistiques, titre scientifique, titre dans le domaine des sciences artistiques

Les grades scientifiques sont des grades de *doktor* (docteur) et de *doktor habilitowany* (docteur habilité) dans un domaine distinct dans le cadre d'une discipline scientifique précise.

Les grades dans le domaine des sciences artistiques sont des grades de *doktor* et de *doktor habilitowany sztuki* (docteur et de docteur habilité dans un domaine distinct de l'art) dans le cadre d'une discipline artistique précise (jusqu'au 30 avril 2003, dans le domaine de l'art et des disciplines artistiques, *kwalifikacje pierwszego i drugiego stopnia* (les qualifications artistiques du 1er et du 2e degré) ont été attribuées, constituant la base pour se voir attribuer le titre équivalent respectivement au grade de *doktor* (docteur) ou de *doktor habilitowany* (docteur habilité)).

Le grade scientifique de *doktor* (docteur) ou de *doktor sztuki* (docteur en sciences artistiques) est attribué au titulaire du *magister*, ou d'un titre équivalent, ayant soutenu sa thèse de doctorat après avoir passé les examens doctoraux requis.

La présentation aux examens doctoraux et le soutien de la thèse doctorale sont obligatoires pour les étudiants des études du 3e degré ainsi que pour ceux qui ont préparé la thèse sans suivre des cours doctoraux.

Les départements des établissements de formation supérieure tout comme d'autres unités scientifiques disposant du droit d'attribuer des grades scientifiques sont autorisés à organiser des études du 3e degré.

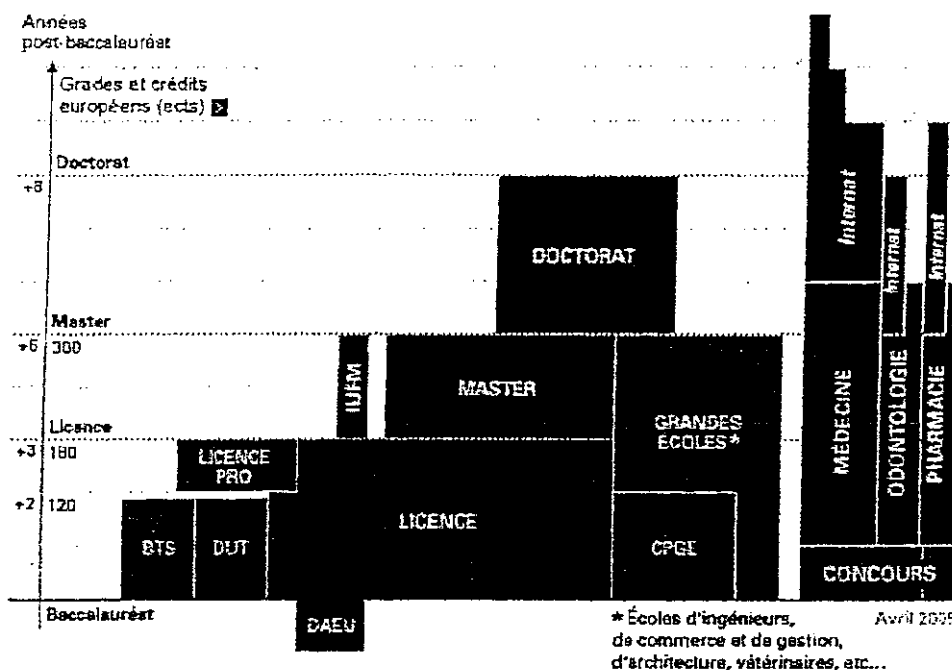
L'habilitation est ouverte aux titulaires du grade scientifique de *doktor* (docteur) ou de *doktor sztuki* (docteur en sciences artistiques) disposant d'un acquis scientifique ou artistique considérable et ayant présenté le mémoire d'habilitation. La procédure relative à l'habilitation s'achève par la résolution du conseil scientifique de l'unité compétente portant sur la décision d'attribuer le grade de *doktor habilitowany* (docteur habilité).

Les grades scientifiques et les grades dans le domaine des sciences artistiques sont attribués par les unités des écoles supérieures et par d'autres unités scientifiques disposant du droit d'attribuer des grades scientifiques.

Le titre scientifique est le *tytuł profesora* (titre de professeur) dans un domaine scientifique précis et le titre dans le domaine des sciences artistiques est le *tytuł profesora sztuki* (titre de professeur dans un domaine artistique précis). Le *tytuł profesora* (titre de professeur) est attribué par le Président de la République de Pologne.

II – SYSTEME DE L'ENSEIGNEMENT SUPERIEUR FRANCAIS

A - SCHEMA

B - LA DESCRIPTION DU SYSTEME

L'enseignement supérieur français intègre dans ses cursus de formation de nombreuses possibilités de progression et de réorientation.

Les formations courtes

Les formations courtes, en général deux ou trois années d'études après le baccalauréat, concernent les secteurs des affaires, de l'industrie ou des services. Les cursus intègrent toujours des stages en entreprise et permettent une entrée directe sur le marché du travail. Une sélection rigoureuse est souvent pratiquée pour l'accès à ces formations.

Les diplômes

- le diplôme universitaire de technologie (D.U.T.), dans 25 spécialités du secteur de la production ou des services, est préparé dans 114 Instituts Universitaires de Technologie, dans les universités ;
- le brevet de technicien supérieur (B.T.S.) se prépare en section de technicien supérieur dans un lycée. 88 spécialités sont proposées dans les secteurs de l'hôtellerie, de l'industrie, de la santé, des arts appliqués, de la gestion et de l'agriculture.

Les formations longues

Il existe en France deux grands types d'établissements permettant de suivre des études supérieures longues : les universités et les écoles spécialisées.

Les universités

Les universités françaises sont des établissements publics. Elles reçoivent les étudiants titulaires du baccalauréat français ou du diplôme étranger permettant l'accès aux études universitaires du pays d'origine. Les universités françaises accueillent un peu plus de 1,5 millions d'étudiants. Parmi eux, figurent environ 10% d'étudiants internationaux de toutes nationalités. Elles offrent des formations fondamentales, des formations technologiques ou à finalité professionnelle.

Conformément à l'organisation européenne des études, les formations longues sont organisées en trois niveaux successifs, qui permettent d'obtenir 3 diplômes nationaux :

- la licence, préparée en 6 semestres. 2 filières sont possibles : la licence, qui est une formation générale, et la licence professionnelle, qui est une formation professionnelle.
- le master, préparé en 4 semestres après la licence. 2 filières sont possibles : le master recherche, qui permet de suivre ensuite un doctorat, et le master professionnel, qui prépare à un métier précis et permet une entrée immédiate sur le marché du travail.
- le doctorat, préparé en 6 semestres après le master. Ce troisième niveau est consacré à un travail de recherche. Le diplôme de doctorat est obtenu après soutenance d'une thèse.

Les écoles supérieures

Les écoles supérieures sont des établissements sélectifs publics ou privés dont l'enseignement prépare à des pratiques professionnelles spécialisées, par exemple dans les domaines des sciences de l'ingénieur, de l'architecture, du commerce et de la gestion, ou encore de la traduction et de l'interprétariat.

Parmi les écoles supérieures, les « grandes écoles » constituent une particularité française : ce sont des établissements très sélectifs qui accueillent beaucoup moins d'étudiants que les universités. Les « grandes écoles » forment des ingénieurs et des managers de haut niveau, mais aussi des spécialistes de l'art, des lettres et des sciences humaines.

Les formations au sein des « grandes écoles » et des écoles spécialisées s'effectuent généralement en 5 ans, incluant deux années de préparation initiale, soit au sein de l'établissement lui-même, soit dans des établissements secondaires (Classes préparatoires aux grandes écoles ou CPGE). Ces écoles permettent le plus souvent d'obtenir un diplôme de niveau bac + 5 conférant à leur titulaire le grade de master à l'issue de leur scolarité.

Les formations en alternance

L'alternance consiste à préparer un diplôme en alternant les périodes de formation théorique dans une école ou à l'université, et les périodes de formation pratique dans une entreprise.

Ce type de formation, qui permet d'acquérir à la fois des compétences et de l'expérience professionnelle, est en progression constante dans l'enseignement supérieur.

L'alternance permet de préparer des diplômes de niveau bac + 2, comme le brevet de technicien supérieur (B.T.S.), ou des diplômes bac + 3 ou bac + 5. Des dizaines d'universités et de grandes écoles proposent en effet la possibilité d'acquérir un diplôme d'ingénieur ou un master par la voie de l'alternance.

Organisation licence master doctorat (L.M.D.)

Dans le cadre de l'harmonisation des cursus d'enseignement supérieur européens, le cursus universitaire français s'organise désormais autour de trois diplômes : la licence, le master et le doctorat. Cette nouvelle organisation, dite « L.M.D. », permet d'accroître la mobilité des étudiants européens, la mobilité entre disciplines et entre formations professionnelles et générales.

Les degrés de diplômes

La licence

Le dispositif français crée un nouveau diplôme de licence qui se prépare en six semestres. Il se substitue à l'ancien diplôme d'études universitaires générales (D.E.U.G.) en deux ans suivi de la licence en un an. En revanche, les brevets de technicien supérieur (B.T.S.), les diplômes universitaires de technologie (D.U.T.), les diplômes d'études universitaires scientifiques et techniques (D.E.U.S.T.) et la licence professionnelle demeurent. Les étudiants de B.T.S., D.U.T. ou D.E.U.S.T. ainsi que les élèves des classes préparatoires aux grandes écoles peuvent demander à intégrer la préparation de cette nouvelle licence. Les étudiants ayant obtenu leur B.T.S., D.U.T. ou D.E.U.S.T. ou ayant validé les quatre premiers semestres de la nouvelle licence peuvent demander à entrer en licence professionnelle. Cette dernière continue à se préparer en deux semestres.

Le master

A l'issue de la nouvelle licence ou de la licence professionnelle, les étudiants peuvent préparer un Master recherche ou un Master professionnel. Le Master se substitue à l'actuelle maîtrise en un an suivie du D.E.A. dans le premier cas, à l'actuelle maîtrise en un an suivie du D.E.S.S. dans le second cas. Ce nouveau diplôme de Master se prépare en quatre semestres (il correspond à un diplôme bac + 5 années d'études).

Le doctorat

A l'issue d'un Master recherche, les étudiants peuvent s'inscrire en vue de préparer un doctorat. Les étudiants titulaires d'un Master professionnel doivent bénéficier d'une dérogation pour poursuivre en doctorat. Le doctorat se prépare en six semestres (il correspond à un diplôme bac + 8 années d'études).

Le semestre comme unité

Les formations universitaires sont désormais organisées en semestres. Les études supérieures en France se décomposent en deux semestres qui se répartissent ainsi :

- premier semestre : de début octobre à fin janvier
- deuxième semestre : de début février à fin mai.

Les périodes d'examen se situent à la fin de chaque semestre. Au mois de septembre, la session de rattrapage a lieu en général entre la 2ième et la 3ième semaine du mois.

Des crédits capitalisables et transférables

Chaque semestre d'études est affecté de 30 crédits ou E.C.T.S., communs à de nombreux pays européens : en licence, 6 semestres validés soit au total 180 crédits ; en master, 4 semestres validés soit au total 300 crédits.

Chaque enseignement du semestre reçoit un nombre de crédits proportionnel au temps que l'étudiant doit y consacrer et qui inclut le travail personnel. Dans le cadre de leur contrat pédagogique, les étudiants peuvent acquérir des crédits dans des établissements d'enseignement supérieur à l'étranger. Les crédits sont également transférables d'un parcours à l'autre (sous réserve d'acceptation de l'équipe pédagogique). Le parcours universitaire organisé en crédits est ainsi moins rigide, plus personnalisé qu'auparavant et permet aux étudiants de découvrir d'autres disciplines avec le seul impératif de conserver un cursus cohérent.

Les anciens diplômes

Les étudiants qui ont validé les quatre premiers semestres de la nouvelle licence et ainsi acquis 120 crédits peuvent demander à ce que leur soit délivré un D.E.U.G. De même, les étudiants qui ont validé les deux premiers semestres du master et ainsi acquis 240 crédits peuvent demander à ce que leur soit délivrée une maîtrise.

Les maîtrises sciences et techniques (M.S.T.), maîtrise de Sciences de gestion (M.S.G.), diplôme d'études universitaires générales (D.E.U.G.), licence et maîtrise des Instituts universitaires Professionnalisés (I.U.P.) sont appelés à disparaître.

La totalité des universités et des grands établissements sont passés au système L.M.D. depuis la rentrée 2006.

**III - TABLEAU COMPARATIF DES DIPLOMES, TITRES ET GRADES ATTRIBUABLES EN
REPUBLIQUE DE POLOGNE ET EN REPUBLIQUE FRANÇAISE**

Points ECTS	République de Pologne	Points ECTS	République française	
	DOKTOR		DOCTORAT	
270-360	MAGISTER ou EQUIVALENT	300	MASTER DEA, DESS	INGENIEUR
210-240	INŻYNIER	240	MAITRISE	
180	LICENCIAT	180	LICENCE	
		120	DEUG, DEUST, DUT, BTS	
		60		
	MATURA		BACCALAUREAT	